

JOSEP MARIA POU

r
a
r

22 DE JUNY DEL 2014
SETMANA 7

EL SEU DEBUT COM A ESCOLANET

Aquesta fotografia en blanc i negre és una de les predilectes de l'actor Josep Maria Pou. Retrata els quatre germans Pou i va ser feta el mateix dia que debutava com a escolanet de la parròquia de Mollet del Vallès. Per a l'actor, que llavors tenia set o vuit anys, fer d'escolà era una manera de fer teatre: se situava en un lloc elevat, amb el públic expectant a baix, i participava en una cerimònia o representació. En definitiva, oficiava un ritual.

per Belén Ginart

P

ARA JA HI VEU LA SORTIDA. Però Josep Maria Pou (Mollet del Vallès, 1944) ha passat unes setmanes immers en una paradoxa: inquiet perquè no es podia moure. Un pas en fals i l'esglaó trampós d'un teatre, el seu hàbitat natural (tot i que ha triomfat també a la televisió i el cinema), li van provocar una lesió al peu que l'ha obligat a fer repòs. A ell, que es declara hiperactiu. Però el prolífic actor té una sort immensa: "No m'he avorrit mai. No sé què vol dir, això". I, a més, en aquesta casa seva de l'Eixample barceloní on s'està acabant de recuperar, ho té tot a mà per gaudir del que més li agrada. Sobretot els llibres. N'hi ha milers que tempten la seva voracitat lectora des de qualsevol racó: a les prestatgeries infinites del menjador, en forma de torres a les zones de pas, forrant les parets del despatx, fent-se seu l'espai del que havia de ser l'hàbitat de convidats.

Però les presències tangibles de la casa parlen també de les altres (moltes) aficions del seu propietari. Hi ha exèrcits de CDs de música i cinema. Una munió de vinils dins d'un armari, ara amb la porta barrada per les potes de la llitera on cada dia es posa en mans d'un fisioterapeuta per accelerar la seva recuperació. I hi ha veritables famílies tecnològiques: un, dos, tres, quatre ordinadors; i tots els models d'iPads i iPods que han aparegut al mercat. Casa seva confirma el que els seus seguidors més fidels (molts, també) ja saben: la curiositat i la inquietud cultural de Pou estan a l'altura de la seva corpulència física.

A la família Pou, especialment per via paterna, hi havia una gran afició pel teatre i per la lectura. Els quatre ger-

mans la van palpar al llarg de tota la infantesa i el Josep Maria en va heretar la part més intangible i també la més tangible. La seva biblioteca incorpora els volums que ja descansaven al vell domicili familiar de Mollet. De la casa on va passar la seva infantesa se'n va endur altres records, com una joguina molt especial, un teatret centenari de paper i fotografies com la dels quatre nens que, des de la paret de la sala, evocuen temps en blanc i negre.

Aquests sou els quatre germans Pou?

J.M.P. Sí. Aquesta foto m'entusiasma. Es va fer el mateix dia que vaig debutar com a escolà, quan tenia set o potser vuit anys. Durant un temps vaig ser escolà de la parròquia de Mollet de Vallès. Quan començava la missa, jo sortia amb aquell *botafumeiro* davant del capellà i per a mi era com una manera de fer teatre.

Ja t'agradava actuar, ser centre d'atenció.

J.M.P. Suposo que sí. Racionalitzant-ho ara, fer d'escolà era per a mi una manera de participar en una cerimònia, una manera de fer, en definitiva, teatre. Quan ets escolà, físicament ets en un lloc elevat, amb el públic a baix, i estàs participant d'una representació, que en definitiva és el que fa l'actor de teatre cada vespre. Fins i tot en els muntatges més despallats, fins i tot quan les circumstàncies no són gens cerimonioses, en el moment en què comença una representació tant l'actor com l'espectador són conscients que són oficiants d'un ritual.

I tu personalment com et prepares per a aquest ritual?

J.M.P. Quan vaig començar al teatre, l'any 1968, jo veia que els actors, principalment els que feien papers importants, arribaven al teatre dues hores abans de començar la funció. S'estaven al camerino, ocupats en tasques com llegir el diari. El que feien en realitat era passar per un espai que podríem denominar terra de ningú i que els permetia anar deixant enrere tot allò que portaven de la seva vida del carrer i anar-se impregnant una mica de l'ambient, del silenci, de la història del personatge que havien d'interpretar.

I aquesta és l'estratègia que tu apliques?

J.M.P. Sí. Jo necessito ser al teatre dues hores abans de la funció. Em quedo al meu camerino llegint, escoltant música. Potser m'assec una estona sol a l'escenari, perquè en aquells moments veure un pati de butaques

FOTOS REPORTAJE: XAVIER BERTRAL

buit em relaxa. Necessito respirar el teatre per anar-hi entrant, i quan el regidor dona l'avis que sortim al cap de mitja hora em començo a vestir. Però ja fa una hora i mitja que estic respirant el personatge i la funció. Això està canviant molt. Avui veig molts joves que arriben al teatre mitja hora abans de l'inici de la representació, i tenen els mecanismes suficients per sortir a fer la funció al cap de mitja hora. Cadascú té les seves tècniques, i la manera de viure l'ofici ha canviat molt.

D'aquí uns mesos, el 19 de novembre, Josep Maria Pou farà 70 anys. I és també al llindar de les noces d'or com a actor. A la seva agenda atapeïda, no hi ha prevista cap celebració. Pou no és home d'ostentacions públiques. Tant és així que els nombrosos guardons que ha anat rebent al llarg de la seva carrera tenen reservat un lloc discret a casa seva. No els guarda a la sala on rep les visites, sinó al despatx, l'espai on es reclou a treballar amb l'ordinador, amb tasques com la de seguir el dia a dia de la crítica teatral internacional per saber què passa d'important als principals escenaris del món. Aquí també els ulls se'n van cap a una fotografia que domina tota l'estança, de di-

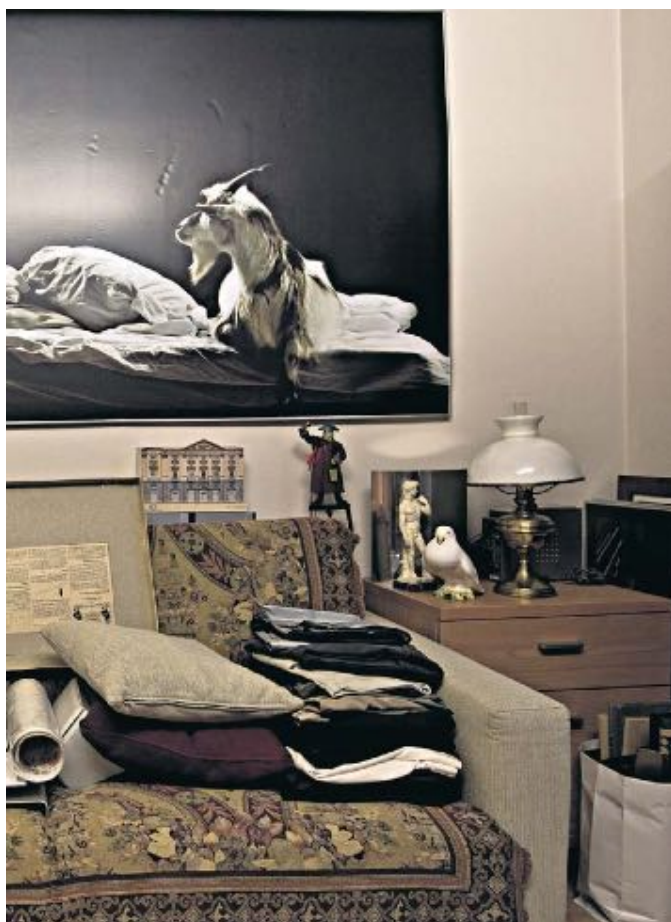
mensions molt superiors al retrat dels quatre germans que hem vist al menjador. A la fotografia del despatx hi surten Josep Maria Pou i una cabra. El record és igualment important. *La cabra*, d'Edward Albee, va ser una gran fita en la seva biografia. Va ser l'obra amb què es va estrenar com a director (i com a productor, a més de ser-ne el protagonista), el desllorigador d'una faceta en què ja acumula una dotzena de muntatges que es compten per èxits. Fa sis anys, es va fer càrrec de la direcció artística del Teatre Goya; també en l'ofici de programador l'està acompanyant la fortuna.

Com aconsegueixes que tot el que estrenes funcioni? És olfacte, experiència?

J.M.P. Jo crec que és una mica d'olfacte, ja diuen que el diable en sap més per vell que per diable. Jo porto des dels 16 o 17 anys veient teatre, mamant teatre. Primer, com a espectador i, des dels 21 anys, també fent-lo, al costat de gent com José Luis Alonso, amb qui vaig treballar deu anys seguits, o Adolfo Marsillach, amb qui també vaig actuar sovint, i al costat d'altra gent molt important de qui he après molt.

També és ben coneguda la teva afició a viatjar per veure teatre, especialment a Londres i Nova York.

J.M.P. Sí, he viatjat molt. Amb 17 anys ja vaig fer el meu primer viatge a Londres per veure teatre. Aleshores això era una cosa bastant insòlita. Però a mi m'atreïa molt, volia veure Shakespeare fet pels anglesos. Gran part dels diners que he guanyat amb la meva feina me'ls he gastat també en el meu ofici, anant pel món a veure teatre. Sobretot al que per a mi són els dos pols de referència, Londres i Nova York.

UNA CASA ENVAÏDA PER LLIBRES, CDs I VINILS

La casa de Josep Maria Pou reuneix milers de llibres que estan disseminats per les prestatgeries del menjador, en forma de torres i recobrint les parets del seu despatx i de l'habitació de convidats. Molts d'aquests volums provenen del domicili familiar dels Pou a Mollet de Vallès. Pel seu domicili també hi campen un munt de CDs de música i de cinema, així com legions de vinils i tots els últims avenços tecnològics en forma de tauletes o reproductors de MP3. Al despatx hi guarda els nombrosos guardons que ha anat rebent al llarg de la seva carrera, així com una enorme fotografia d'ell amb una cabra. La imatge il·lustra una gran fita de la biografia de l'actor: la peça teatral 'La cabra' d'Edward Albee va ser l'obra en què, a més de fer de productor i de protagonista, es va estrenar el 2005 com a director.

Hi vas sovint?

J.M.P. M'hi escapo molt, tres o quatre cops a l'any, tot i que amb el temps ho he anat espaiant perquè tinc més obligacions. Sóc conscient que en els últims 25 anys Berlín s'ha convertit en un centre de creació important i que la majoria d'innovacions surten del teatre alemany. Però jo tinc una especial inclinació afectiva pel món anglosaxó, més enllà de l'ofici. M'identifico molt amb la història d'Anglaterra, amb la manera de ser dels anglesos. Arribo a Londres i em sento com a casa. I des dels 60 estic veient el teatre que es fa a Londres.

Què n'has après?

J.M.P. Estic segur que he après molt més teatre veient teatre que fent teatre, perquè mentre estàs assegut al pati de butaques, estàs més distanciat de tu mateix. Cada vegada que vaig al teatre és com si anés a classe, i al mateix temps veig com incideix sobre l'espectador el que s'està fent sobre l'escenari. És una bona escola per aprendre el que funciona i el que no funciona.

Aquest últim any has dirigit tres espectacles (entre els quals 'El zoo de vidre', en cartell al Goya) i has protagonitzat 'Terra de ningú', de Pinter, al Teatre Nacional de Catalunya. Quins plans tens per als pròxims mesos?

J.M.P. Quan estigui completament recuperat de la cama me n'aniré unes setmanes a Londres a veure teatre. Després, a finals de juliol i a l'agost seré a Santo Domingo, on protagonitzo una pel·lícula amb producció dominicana. I a la tornada començaré els assajos de l'obra que estrenaré al Goya: la dirigiré i també hi actuo.

Quina obra és?

J.M.P. *Prendre partit*, de Ronald Harwood. És una obra amb dos personatges centrals, que interpretarem el Joel Joan i jo. Gira al voltant dels interrogatoris a què els americans, en la seva línia de depuració de tot el que era nazi, van sotmetre al que va ser director de la Filharònica de Berlín abans i durant la II Guerra Mundial, Wilhemlm Furtwängler, que no va dimitir mai i va estar fent concerts durant tota la guerra, alguns en honor a Hitler. Ell deia que no tenia cap pensament filonazi, i que la seva intenció era només consolar la gent. L'obra és una diatriba fantàstica sobre el compromís de l'art amb la política.

Com a programador de teatre, quin és el teu motor a l'hora de confegir la graella d'una temporada?

J.M.P. El mateix que em guia a implicar-me com a actor en uns projectes i no ens altres, i ho dic sabent que sóc un privilegiat perquè sempre he pogut escollir entre

diferents propostes de feina, entre diferents projectes. Jo no vull fer res que no li serveixi a l'espectador. La meva intenció sempre és que algú que va a veure alguna funció en què estic implicat, sigui o no com a actor, ha de sortir-ne enriquit, li ha d'haver passat alguna cosa.

I com l'enriqueix a tu anar a veure teatre?

J.M.P. Per a mi anar al teatre és sentir-me viu. És com anar a classe d'humanitats, de filosofia. Més enllà que la funció m'hagi colpit, interessat o avorrit, surto amb la sensació que durant un temps he format part d'un col·lectiu, i això em fa sentir reconfortat.

El teatre té públic molt fidel, però també hi ha molta gent que diu que s'hi avorreix.

J.M.P. Per a mi és com si m'hagués pres unes vitamines per enfrontar-me al dia a dia del món en què vivim. No entenc que hi hagi gent que en pugui prescindir. Però potser troben aquestes vitamines en un altre lloc. Per exemple, jo no he estat mai en un estadi de futbol, i això que m'agrada veure'l per la televisió.

Per què no hi has anat mai?

J.M.P. Per raons diverses. M'hi han convidat molts cops, però els horaris solen coincidir amb la meva feina al teatre. També és que les aglomeracions de gent m'aclapa-

ren, em produeixen ganes de marxar corrent. Malgrat tot hi ha excepcions, com quan hi ha un concert de Leonard Cohen o de Tom Waits i no puc deixar d'anar-hi.

A què atribueixes aquesta por a les masses?

J.M.P. Amb el temps he pensat que és que sóc un ésser molt independent. S'ha escrit que sóc molt solitari i no és cert. M'agrada molt estar sol, tancar la porta de casa i saber que durant unes hores determinades no hi entrarà ningú, però després obro la porta de casa, surto al carrer i sóc la persona més sociable del món. A més, el meu ofici fa que sempre estigui envoltat de gent.

Tens una dimensió pública que no s'adiu amb la solitud.

J.M.P. Doncs hi ha un fet relacionat amb el meu ofici que sempre m'ha cridat l'atenció. Els teatres de tot el món tenen un accés principal, ple de llums, per on entra el públic. Però els actors hi entrem per una porta molt petita, fosca, la porta del darrere. Al món anglosaxó en diuen *stage door* i sol estar en un carreró per on pràcticament no hi passa ningú. Això de separar la porta gran, per on entra tothom, de la porta petita, per on passes gairebé desapercebut, m'ha marcat molt tota la meua vida. Diu molt del meu ofici i em fa tocar de peus a terra.

Però el públic, els teus admiradors, et fan volar, també?

J.M.P. Per descomptat. Noto molt l'estimació i el respecte de la gent cap a la meua feina, i vull creure que també cap a la meua persona. He estat sempre tan obsessiu per la meua feina, per fer-la cada vegada millor, que mai he sigut gaire conscient de les seves conseqüències. Assajo una funció, gaudeixo fent-la, però se m'escapa si això em fa més famós o la gent m'estima més. Per això em sorprèn cada vegada que em donen un premi, o que la gent va al teatre corrents el dia de les meves estrenes. I el que més em sorprèn i m'emociona és la complicitat amb la gent. El que més m'agrada és anar pel carrer i trobar una persona que em reconeix i no em diu res, però em somriu, o potser m'agafa del braç i diu: "M'agrada molt la seva feina". Per sort, això em passa cada dia.

¿A un hiperactiu ple de curiositat

com ets tu no se li acaben mai les bateries?

J.M.P. Començo a pensar que potser no m'aniria malament prendre'm les coses amb més calma. Deixant de banda això del peu tinc molt bona salut, no m'han operat mai, no he estat al llit ni un sol dia per malaltia. Ara mateix estic empenyat amb mi mateix perquè em sento disminuït, però d'aquí poc espero caminar normalment i tornar a la meua activitat. Però crec que ara és el moment de dedicar-me temps a mi, a la meua persona.

Estàs dient que penses en la teua retirada?

J.M.P. Tot i que fins ara no n'havia sigut gaire conscient, jo he viscut aquest ofici una mica amb l'actitud del servidor públic. No pensava en el meu lluïment, sinó a fer coses que interessin al públic i no fer-li perdre el temps. I ara sóc conscient que m'he abandonat una mica, em toca preocupar-me de mi mateix.

Què trobes a faltar?

Sempre he hagut de lluitar per trobar temps per a mi. De cop i volta potser em ve de gust anar-me'n quatre mesos a viure el Budapest o la Viena del segle XIX, que és un món que m'apassiona. No ho he fet mai perquè sempre hi havia algun projecte pendent.

I ara ja no hi vols renunciar?

Ara ja pesen més les ganes de dir: "No, ara agafo un apartament i me'n vaig quatre mesos sol a Àustria i m'imbueixo de la Viena del XIX com a mi m'agrada. I quan torni ja faré una funció de tres mesos i tornaré a marxar quatre mesos més". Tinc molts projectes, hi ha encara moltes funcions que vull fer, però les vull fer amb molta calma. Sóc molt conscient que estic vivint un any d'inflexió. Vull començar a racionar una mica més la meua feina i retirar-me de manera gradual.

400 PESSETES PER VEURE ELS BEATLES

Un dels objectes que Josep Maria Pou guarda amb més estima és una entrada del concert que els Beatles van fer a l'antiga plaça de toros Monumental de Barcelona el 3 de juliol del 1965. Hi van assistir 25.000 persones. A l'entrada es pot llegir que la localitat, amb seient de pista, va costar-li 400 pessetes.

“Sóc molt conscient que estic vivint un any d'inflexió. Vull començar a racionar una mica més la meua feina i retirar-me de manera gradual”

English version

14

Now he can see the way out. But Josep Maria Pou (Mollet del Vallès, 1944) has spent the last few weeks mired in a paradox: he's restless because he's immobile.

An unfortunate slip on the stairs of a theatre, his natural habitat (though he has also triumphed on TV and in films), has obliged him to rest up for a while. He himself admits to being hyperactive.

But this prolific actor is lucky in one thing, "I've never been bored. I don't even know what the word means". And in his house in Barcelona's Eixample, where he's recovering from the accident, he's surrounded by things he likes; especially books. There are thousands of them to challenge his voracity as a reader, scattered all over his home (on the never-ending book shelves in the living room, in piles one floor of the corridors, lining the walls of his office, taking over what was supposed to be a guest room). But the objects in his home speak volumes about its owner's (many) other interests. There are hordes of CDs with music and film soundtracks. A stack of vinyl records in a cupboard, the door of which is now blocked by the legs of a table upon which he lies down to receive physiotherapy in order to accelerate his recovery. There are also whole families of technological devices: one, two, three, four computers; and a collection of all the models of iPad and iPods that have appeared on the market.

His house confirms what his most faithful fans (who are also legion) already know: Pou's restless cultural curiosity is on the same scale as his corpulent physique. There has always been a love of the theatre, and of reading, in the Pou family, especially on his father's side. Josep Maria and his three brothers were nourished by it throughout their childhood, and he inherited the most tangible and intangible part of it. His library now includes the volumes that once occupied his family's house in Mollet.

He has a number of other souvenirs of the house that he grew up in including one very special toy, a one hundred year old paper theatre, as well as photographs like the one taken of all four children, which evoke the distant past from their place on the walls of the living room.

Is this one of the four Pou brothers?

J.M.P. Yes. I love this photograph. It was taken on my first day as an altar boy, when I was seven or eight years old. For a time I was an altar boy at the parish church in Mollet. When the mass started I appeared waving the incense burner in front of the priest and it was a kind of drama.

So, you already liked acting?

Being the centre of attention?

J.M.P. I suppose so. Rationalising it now, being an altar boy was a way of taking part in a ceremony, a way of acting in a play: you're on a physically elevated place, with the public below you, and you're taking part in a performance, which in the end is what an actor does in the theatre every

evening. Even is the barest of sets, even when the circumstance are anything but ceremonious, from the moment when a performance begins both the actor and the audience are aware that they're taking part in a ritual.

And how do you personally prepare for this ritual?

J.M.P. When I started acting, in 1968, I was how the actors, mainly those playing important parts, arrived at the theatre two hours before the play began. They stayed in their dressing rooms, passing the time reading the newspaper, but what they were really doing was crossing a space that we could call no-man's land where they could leave behind everything they were carrying from their everyday lives and immerse themselves in the atmosphere, in the silence, of the character they were about to play.

Do you apply that strategy yourself?

J.M.P. Yes. I need to be at the theatre two hours before the curtain goes up. I'm in my dressing room, reading, listening to music, I might sit on my own on the stage for a while, because at that moment the sight of the empty stalls relaxes me. I need to breathe in the atmosphere of the theatre to get into my role, and when the stage manager tells us we're on in half an hour I start getting dressed. But by then I've been immersing myself in my character and the play for half an hour. That's all changing now. Nowadays I see young actors arriving at the theatre half an hour before the play begins and they control things enough to go out and perform in just half an hour. Everybody has their own techniques, and the way of living this profession has changed a lot.

In a few months' time, on 19th November, Josep Maria Pou will be 70 years old. And he's also on the verge of completing his 50th year as an actor. But no celebration has been squeezed into his busy schedule. Pou isn't a man given to public ostentation. Even in his own home, the many awards he has won occupy a very discreet place. He doesn't keep them in his living room but rather in his office, the space where he locks himself away to work with his computer on things like keeping track every day of international theatre reviews in order to keep up with what's happening on the world's main stages. In the office one's eyes are also drawn to a photograph that dominates the space, which is much larger than the one of the four brothers that we saw in the living room. In the photograph in the office, we can see Josep Maria Pou and a goat. The memory is equally important. The Goat, by Edward Albee, was a landmark in his career. It was his directorial debut (and as well as being his first work as a producer, he acted in it too); the first of a dozen or so productions that have all met with considerable success. Six years ago he took over the artistic direction at Teatre Goya, and his career with the company has also been marked by success.

How do you manage to turn everything you work on into a success? Is it a question of instinct? Of experience?

J.M.P. I think that instinct has a lot to do with it. They say that the devil knows more for his age than for being the devil. I've been involved in the theatre since I was 16 or 17 years old, first as a spectator and then working in it since I turned 21, alongside people like José Luis Alonso, who I worked with for 10 consecutive years, and Adolfo Marsillach, who I also acted with regularly, and alongside other very important people that I've learnt a lot from.

You're also well known for travelling abroad to see plays, especially in London and New York.

J.M.P. Yes, I've travelled a lot. I travelled to London to see a play for the first time when I was 17 years old. At that time it was something quite unusual. But I found it very attractive. I

wanted to see Shakespeare played by English people. A large percentage of the money that I've made from my work has been spent on my profession, travelling around the world to see plays. Especially in two cities that are reference points for me: London and New York.

Do you visit them often?

J.M.P. I get away often, three or four times a year, though I've had to spread them out a little more now that I have more obligations. I'm very aware that Berlin has become a major centre for creation in the last 25 years and that most innovations are now emerging from the German theatre scene. But I have a special emotional attachment to the Anglo-American world that goes deeper than my profession. I identify closely with the history of England, and with the English way of life. I feel at home in London. And I've been following the London theatre scene since the 1960s.

Over the last year you've directed three plays (including The Glass Menagerie, which is currently playing at Teatre Goya) and appeared in a production of Pinter's No Man's Land at the Teatre Nacional de Catalunya. What plans do you have for the next few months?

J.M.P. When I'm fully recovered from my leg injury I'll go to London for a few weeks to go to the theatre. Then, between late July and end of August I'll be in Santo Domingo, where I'll appear in a Dominican film production. When I come back I'll rehearse for the new production that will premiere at Teatre Goya, which I'm going to direct and act in.

What play is it?

J.M.P. *Taking Sides* by Ronald Harwood. It's a work that has two main characters, played by Joel Joan and me, about the interrogation of Wilhelm Furtwängler, director of the Berlin Philharmonic before and during the Second World War, by the Americans. They were involved in the denazification process and Furtwängler had never resigned from his position and had continued conducting concerts all through the war, some in honour of Hitler himself. He claimed that he had no pro-Nazi feelings and that his only intention was to console the people. The work is a fantastic diatribe about the relationship between art and politics.

The theatre has a very faithful public, but there are also many people who say that they find it boring.

J.M.P. For me, it's like a shot of vitamins that help me face the day to day life of the world we live in. I don't understand how people can do without it. Perhaps they find their vitamins somewhere else. But then I've never been in a football stadium, for example, though I like watching it on television. — by Belén Ginart